

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

Банкам України
Небанківським установам
(за списком)

Роз'яснення та рекомендації щодо
питань фінансового моніторингу

Згідно з пунктом 30 статті 7 Закону України “Про Національний банк України” та частиною другою статті 18 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ) Національний банк України (далі – Національний банк) здійснює **державне регулювання та нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ) за суб'єктами первинного фінансового моніторингу**, визначеними в пункті 1 частини першої статті 18 Закону про ПВК/ФТ¹ (далі – СПФМ).

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ клієнтом може бути будь-яка особа, яка, зокрема:

звертається за наданням послуг до СПФМ;
користується послугами СПФМ.

Отже, клієнтом СПФМ може бути **інший суб'єкт первинного фінансового моніторингу, який звернувся за наданням послуг або користується послугами СПФМ (далі – клієнт-СПФМ²).**

¹ Банки і філії іноземних банків; страховики (у тому числі під час здійснення діяльності з перестрахування), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди, інші фінансові установи, реєстрацію чи ліцензування яких здійснює Національний банк; оператори поштового зв'язку, які надають фінансові платіжні послуги та/або послуги поштового переказу, та/або послуги із здійснення валютних операцій; оператори платіжних систем; філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України; інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги.

² У цьому листі **клієнти-СПФМ – усі СПФМ (крім банків)**, нагляд за якими у сфері ПВК/ФТ відповідно до статті 18 Закону про ПВК/ФТ здійснює Національний банк.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268
від 07.05.2025 17:15

З метою належного виконання піднаглядними СПФМ вимог законодавства України з питань ПВК/ФТ, керуючись частиною восьмою статті 18 Закону про ПВК/ФТ, Національний банк вважає за потрібне звернути увагу на таке.

Згідно з вимогами частини другої статті 8 Закону про ПВК/ФТ СПФМ зобов'язані забезпечувати, зокрема, функціонування належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності ризик-орієнтованого підходу та вжиття належних заходів з метою мінімізації ризиків; **здійснювати належну перевірку клієнтів** (далі – НПК) як нових, так і існуючих; **забезпечувати моніторинг фінансових операцій клієнта** (у тому числі таких, що здійснюються в інтересах клієнта) на предмет відповідності таких фінансових операцій наявній у СПФМ інформації про клієнта, його діяльність та ризик, включаючи в разі необхідності інформацію про джерело коштів, пов'язаних з фінансовою(ими) операцією(ями).

Відповідно до вимог Закону про ПВК/ФТ НПК здійснюється у випадках, визначених у частині четвертій статті 11 Закону про ПВК/ФТ, зокрема в разі встановлення ділових відносин³.

Згідно з пунктом 34 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ заходи НПК включають, зокрема, але не виключно:

встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції;

проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у СПФМ інформації про клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями);

забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про клієнта.

Вимоги щодо здійснення СПФМ заходів НПК встановлені в Положенні про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (зі змінами) (далі – Положення № 107), та Положенні про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 19.05.2020 № 65 (зі змінами) (далі – Положення № 65).

Відповідно до частини другої статті 11 Закону про ПВК/ФТ СПФМ визначає обсяг дій під час здійснення кожного із заходів НПК з урахуванням ризик-профілю клієнта, зокрема рівня ризику, мети ділових відносин, суми здійснюваних операцій, регулярності або тривалості ділових відносин.

Водночас згідно з частиною першою статті 7 Закону про ПВК/ФТ ризик-орієнтований підхід має бути пропорційний характеру та масштабу діяльності СПФМ.

³ Крім ділових відносин, встановлених на підставі договорів страхування, що не містять накопичувальної складової та загальна страхова премія за якими не перевищує 40 тисяч гривень або її сума еквівалентна зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті; а також, крім встановлення ділових відносин, що виникають на підставі договорів про участь у лотереї, за умови, що розмір ставки учасника не перевищує 5 тисяч гривень.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268

від 07.05.2025 17:15

Згідно з пунктом 5 додатка 1 до Положення № 107 та пунктом 5 додатка 1 до Положення № 65 СПФМ до встановлення ділових відносин (проведення фінансової операції без встановлення ділових відносин) з клієнтом має встановити (зрозуміти) мету та характер майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції на підставі отриманої від такого потенційного клієнта необхідної інформації. З цією метою СПФМ, керуючись ризик-орієнтованим підходом, з'ясовує, зокрема:

- 1) суть, масштаб та вид діяльності клієнта – юридичної особи, фізичної особи-підприємця, трасту або іншого подібного правового утворення;
- 2) вид послуг / продуктів, за якими клієнт звертається до СПФМ;
- 3) орієнтовний обсяг фінансових операцій, які планує проводити клієнт в СПФМ.

Зауважуємо, що **одним із джерел інформації, яке має використовувати СПФМ під час здійснення НПК**, є інформація, яка розміщується (публікується) на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Так, відповідно до вимог статті 68 Закону України “Про Національний банк України”, частини сьомої статті 74 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, частини одинадцятої статті 32 Закону про ПВК/ФТ Національний банк **розміщує (публікує)** в установленому ним порядку на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку **інформацію, пов’язану з порушенням СПФМ, державне регулювання та нагляд у сфері ПВК/ФТ** за якими здійснює Національний банк, законів України та/або нормативно-правових актів Національного банку, що регулюють відносини у сфері ПВК/ФТ, **із зазначенням назви СПФМ, а також загальних відомостей щодо порушень, за які застосовано заходи впливу.**

За результатами здійсненого Національним банком нагляду за дотриманням клієнтами-СПФМ вимог законодавства України у сфері ПВК/ФТ встановлюються випадки порушення такими клієнтами-СПФМ законодавства у сфері ПВК/ФТ, у тому числі в частині неналежного виконання ними обов’язку надавати на запити Національного банку у порядку, встановленому Національним банком як суб’єктом державного фінансового моніторингу, достовірну інформацію та/або документи, копії документів або витяги з документів, що стосуються виконання клієнтом-СПФМ вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ та **необхідні Національному банку для здійснення ним нагляду у сфері ПВК/ФТ**, у тому числі для перевірки фактів порушень вимог законодавства у цій сфері.

Крім того, встановлено непоодинокі випадки порушення клієнтами-СПФМ у частині неподання до Національного банку інформації (статистичної звітності) з питань ПВК/ФТ та подання інформації (статистичної звітності) з питань ПВК/ФТ із порушенням порядку формування показників.

Також слід зауважити про непоодинокі випадки відмінності даних, зокрема щодо обсягів здійснених клієнтами-СПФМ операцій, поданих Національному банку такими клієнтами-СПФМ у нижчезазначених звітних файлах, з даними, що Національний банк отримує, зокрема від інших піднаглядних СПФМ.

Звертаємо увагу на те, що розміщена (опублікована) Національним банком **інформація про застосування до відповідних клієнтів-СПФМ заходу впливу**

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268

від 07.05.2025 17:15

має враховуватися СПФМ під час здійснення НПК клієнта-СПФМ, зокрема моніторингу ділових відносин та фінансових операцій такого клієнта-СПФМ, у тому числі інформація щодо застосування заходу впливу за неналежне виконання обов'язку надавати Національному банку в повному обсязі та в строк достовірної інформації / документів.

Разом з тим зазначаємо, що відповідно до частини сьомої статті 11 Закону про ПВК/ФТ СПФМ має право витребувати, а клієнт, представник клієнта зобов'язані подати інформацію (офіційні документи), необхідну (необхідні) для здійснення НПК, а також для виконання таким СПФМ інших вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ.

З огляду на викладене СПФМ, використовуючи ризик-орієнтований підхід під час встановлення ділових відносин з клієнтом-СПФМ, з метою з'ясування мети та характеру майбутніх ділових відносин (зокрема виду послуг / продуктів, за якими клієнт звертається до СПФМ, орієнтовного обсягу фінансових операцій, які планує проводити клієнт у СПФМ), а також у процесі обслуговування клієнта-СПФМ, під час здійснення моніторингу має право отримувати від такого клієнта-СПФМ необхідну інформацію, у тому числі звітність, яку подає такий клієнт-СПФМ до Національного банку, для здійснення аналізу діяльності клієнта, зокрема щодо обсягів наданих послуг.

Водночас у частині сьомій статті 11 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" визначено, що надавачі фінансових послуг та/або посередники мають право надавати інформацію, що становить таємницю фінансової послуги, приватним особам та організаціям для забезпечення виконання ними своїх функцій або надання послуг надавачу фінансових послуг та/або посереднику відповідно до укладених між такими особами (організаціями) та надавачем фінансових послуг, посередником договорів, у тому числі про відступлення права вимоги до клієнта, за умови, що передбачені договорами функції та/або послуги стосуються діяльності надавача фінансових послуг та/або посередника, яку він здійснює відповідно до закону.

Разом з тим органи державної влади, юридичні та фізичні особи, які під час виконання своїх функцій, визначених законом, або під час надання послуг надавачу фінансових послуг та/або посереднику безпосередньо чи опосередковано отримали у встановленому законом порядку інформацію, що становить таємницю фінансової послуги, зобов'язані забезпечити збереження такої інформації, не розголошувати таку інформацію і не використовувати її на свою користь чи на користь третіх осіб. Надавач фінансових послуг та/або посередник зобов'язаний повідомляти таких осіб про вимоги щодо збереження таємниці фінансової послуги та обов'язок щодо її нерозголошення.

Додатково зазначаємо, що інформація про обсяги здійснених операцій клієнтів-СПФМ міститься, зокрема, у таких звітних файлах, які подаються до Національного банку згідно з:

1) Правилами складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 25.11.2021 № 123 (зі змінами):

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268

від 07.05.2025 17:15

фінансовими компаніями, ломбардами, які надають кошти та банківські метали у кредит – у файлі LRR01 “Дані про договори та операції за наданими кредитами”;

фінансовими компаніями, що надають послуги з факторингу – у файлі LRI01 “Дані про договори та операції факторингу”, з надання гарантій – у файлі LRG01 “Дані про договори та операції за гарантіями”, з фінансового лізингу – у файлі LRL01 “Дані про договори та операції фінансового лізингу”;

страховиками – у файлах IRPL “Дані про показники діяльності зі страхування”, IR6 “Дані про операції перестрахування”, IR20 “Дані про кількість договорів страховика, застрахованих фізичних осіб та страхових подій (випадків)”;

кредитними спілками – у файлах CR152 “Дані про операції за кредитами, розміщеними та отриманими кредитною спілкою коштами”, CR17 “Дані про додаткові пайові внески членів кредитної спілки”.

Реєстр показників звітності учасників ринку небанківських фінансових послуг (який містить інформацію щодо ідентифікаторів та назв показників, метрик, одиниць виміру, параметрів, рівня консолідації, некласифікованих реквізитів показників, посилань на законодавчі акти, правил та особливостей формування показників, номерів файлів, періодичності та строку їх подання, учасників ринку небанківських фінансових послуг, які подають дані звітності до Національного банку, описів контролю) розміщено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку в розділі “Статистика / Організація статистичної звітності / Реєстр показників звітності учасників ринку небанківських фінансових послуг”;

2) Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 13.11.2018 № 120 (зі змінами)⁴ (далі – Правила № 120):

небанківськими установами, що здійснюють валютно-обмінні операції – у файлі 73X “Дані про оборот готівкової іноземної валюти та фізичних обсягів банківських металів”;

небанківськими надавачами фінансових платіжних послуг – у файлі 2LX “Дані про обсяги платіжних операцій для оцінки ризиків у сфері фінансового моніторингу”;

небанківськими установами-СПФМ – у файлі 2JX “Дані з питань фінансового моніторингу”.

Респонденти (постачальники статистичної звітності) для формування показників статистичної звітності використовують інформацію про вимоги до порядку формування показників статистичної звітності, яка розміщена на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку в розділі “Статистика / Організація статистичної звітності / Реєстр показників статистичної звітності” (пункт 11 розділу II Правил № 120).

⁴ В умовах особливого періоду – Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України в умовах особливого періоду, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 18.12.2018 № 140 (зі змінами).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268

від 07.05.2025 17:15

Таким чином, СПФМ під час здійснення заходів НПК, у тому числі моніторингу операцій клієнта-СПФМ, додатково повинні здійснювати порівняльний аналіз інформації, наявної в СПФМ, зокрема щодо обсягів проведених операцій, з інформацією, поданою клієнтом-СПФМ до Національного банку у вигляді файлів з показниками звітності.

Зазначаємо, що згідно з частиною другою статті 7 Закону про ПВК/ФТ застосування СПФМ ризик-орієнтованого підходу здійснюється в порядку, визначеному внутрішніми документами з питань ПВК/ФТ СПФМ, з урахуванням рекомендацій Національного банку як суб'єкта державного фінансового моніторингу, який згідно із Законом про ПВК/ФТ виконує функції державного регулювання і нагляду за відповідними СПФМ.

Наголошуємо на необхідності неухильного дотримання СПФМ вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ, а також врахування цих роз'яснень та рекомендацій під час організації та проведення СПФМ первинного фінансового моніторингу, розроблення, впровадження та оновлення внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу, функціонування належної системи управління ризиками.

Повідомляємо, що Національний банк ураховуватиме вжиті СПФМ заходи за результатами опрацювання цих роз'яснень та рекомендацій під час здійснення нагляду.

Заступник Голови

Дмитро ОЛІЙНИК

Бондаренко Наталія
(044) 521 87 40
Бойків Володимир
(044) 521 87 40
Липестій Наталія
(044) 230 18 61

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/35268
від 07.05.2025 17:15